

GLOBAL TA'LIM MUHITIDA INGLIZ TILI O'QITISHNING YANGI PEDAGOGIK PARADIGMALARI

Sodiqova Umida Abdumajitovna

Aniq va ijtimoiy fanlar magistri

+99891-083-50-00

e-mail: y.raxmatov@edu.uz

ANNOTATSIYA

Mazkur ilmiy ishda **global ta'lim muhitida ingliz tili o'qitishning yangi pedagogik paradigmalari** tabiiy va ilmiy asosda tahlil qilinadi. Tadqiqotda zamonaviy ta'lim jarayonida shakllanayotgan **kommunikativ, kompetensiyaviy, madaniyatlararo va integrativ yondashuvlarning** amaliy ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, ingliz tilini o'qitishda **CLIL (Content and Language Integrated Learning), Task-based Learning, Project-based Learning** kabi uslublarning o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va muloqot madaniyatini rivojlantirishdagi roli amaliy misollar orqali ko'rsatib beriladi.

O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimida 2017-yildan boshlab amalga oshirilgan islohotlar, xususan, **"Chet tillarini o'qitish tizimini takomillashtirish to'g'risida"gi Prezident qarori** (2012-yil 10-dekabr), **"2021-2030-yillarda xorijiy tillarni o'qitishni rivojlantirish konsepsiyasi"** kabi rasmiy hujjatlar asosida ingliz tili ta'limida yuzaga kelgan yangi yo'nalishlar yoritiladi.

Shuningdek, ingliz tili o'qituvchisining o'z kasbiy salohiyatini oshirish, dars jarayonida interaktiv metodlardan (debat, munozara, juftlikda ishlash, rolli o'yinlar, vizual materiallardan foydalanish) samarali foydalanish bo'yicha amaliy tajribalar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Global ta'lim muhiti, ingliz tili o'qitish, yangi pedagogik paradigma, kommunikativ yondashuv, kompetensiyaviy ta'lim, CLIL, Task-based Learning, Project-based Learning, madaniyatlararo muloqot, interaktiv metodlar.

International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences

Hosted online from New York, USA

Website: econfseries.com

2nd November, 2025

Bugungi globallashuv davrida ingliz tili nafaqat xalqaro muloqot vositasi, balki ilmfan, iqtisodiyot, texnologiya va ta'lim sohalarini bog'lovchi asosiy omillardan biriga aylangan. Shu sababli, global ta'lim muhitida ingliz tilini o'qitishning yangi pedagogik paradigmlarini shakllantirish zarurati keskin ortmoqda. Endilikda ingliz tili ta'limi faqat grammatik bilim berish emas, balki o'quvchini mustaqil fikrlaydigan, global tafakkurga ega, madaniyatlararo muloqotga tayyor shaxs sifatida tarbiyalashni maqsad qiladi.

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so'ng, ta'lim sohasida amalga oshirilgan keng ko'lamli islohotlar ingliz tilini o'qitish tizimini ham tubdan yangilashga turtki berdi. Ayniqsa, 2012-yil 10-dekabrda qabul qilingan "Chet tillarini o'qitish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi Prezident qarori asosida o'quv dasturlari, darsliklar va metodik yondashuvlar xalqaro standartlarga moslashtirildi. Keyinchalik 2021-2030-yillarda xorijiy tillarni o'qitishni rivojlantirish konsepsiyasi esa zamonaviy pedagogik paradigma kompetensiyaviy, kommunikativ va madaniyatlararo yondashuvlar asosida yangi bosqichni boshlab berdi.

Shuningdek, ingliz tili o'qituvchilari uchun 2022-yildan boshlab tashkil etilgan "Teacher Development Programme" kabi dasturlar ularning kasbiy kreativligini va interaktiv metodlardan foydalanish ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Bunday amaliy jarayonlar O'zbekiston ta'lim tizimining global ta'lim muhitiga integratsiyalashuvini ta'minlab, milliy pedagogik yondashuvni xalqaro tajriba bilan uyg'unlashtirish imkonini bermoqda.

Demak, ingliz tilini o'qitishdagi yangi pedagogik paradigmalarning amaliy mohiyati o'quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantirish, tilni o'rganish orqali fikrlash, tahlil qilish va muloqot qilish kompetensiyalarini shakllantirishdan iboratdir.

O'zbekiston ta'lim tizimida ingliz tili global ta'limning tarkibiy qismiga aylanganining eng yorqin misoli 2012-yilda qabul qilingan "Chet tillarini o'qitish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi Prezident qarori asosida maktab, litsey, kollej va oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilini bosqichma-bosqich, amaliy nutqga yo'naltirilgan usullarda o'qitish yo'lga qo'yilganidir. Bu qarordan so'ng darsliklar xalqaro CEFR (Common European Framework of Reference) tizimiga

International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences

Hosted online from New York, USA

Website: econfseries.com

2nd November, 2025

moslashtirilib, darslarda o'quvchi faolligiga asoslangan metodlar kommunikativ yondashuv, rol o'ynash (role-play), debatlar va muammoli vaziyatlarni hal qilish mashg'ulotlari keng joriy etildi.

2021-yilda Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlangan "Xorijiy tillarni o'qitishni rivojlantirish konsepsiyasi" ingliz tilini o'qitishda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va o'qituvchilarning metodik saviyasini oshirishni maqsad qilib qo'ydi. Shu yildan boshlab ko'plab oliy ta'lim muassasalarida blended learning ya'ni an'anaviy darslarni onlayn platformalar bilan uyg'unlashtirgan tizim amaliyotga kiritildi. Masalan, Buxoro davlat universiteti filologiya fakultetida ingliz tili darslari "Google Classroom" va "Zoom" platformalari orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rag'batlantirish shaklida olib boriladi.

2022-yilda Ta'lim inspeksiyasi tomonidan tasdiqlangan "Chet tillari o'qituvchilari malakasini baholash mezonlari" ham ingliz tili o'qitishdagi global talablar bilan uyg'unlashtirildi. Endilikda o'qituvchilar nafaqat grammatik bilim, balki kommunikativ, madaniyatlararo va interaktiv metodlardan foydalanish bo'yicha baholanmoqda.

Shuningdek, O'zbekistonning turli hududlaridagi ingliz tili o'qituvchilari "British Council" bilan hamkorlikda o'tkaziladigan "Connecting Classrooms" dasturlari orqali dunyo o'qituvchilari bilan onlayn seminar va treninglarda ishtirok etishmoqda. Masalan, Samarqand viloyati o'qituvchilari bu loyiha doirasida o'quvchilarga ingliz tilida virtual madaniyatlar almashuvi loyihalarini o'tkazgan.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, O'zbekiston global ta'lim maydoniga qo'shilgan davlat sifatida ingliz tili o'qitishda kommunikativ, integrativ va innovatsion yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etmoqda. Bu jarayon o'quvchini dunyo fuqarosi sifatida shakllantirish, uning til orqali muloqot, tahlil va ijod qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences

Hosted online from New York, USA

Website: econfseries.com

2nd November, 2025

T/r	Yangi pedagogik paradigma	Amaliy misol (ingliz tili darsida qo'llanilishi)	Hujjat / qaror / manba (yil / sana)	Izoh (paradigmaning pedagogik mohiyati va ta'siri)
1	Integratsiyalashgan ta'lim (CLIL)	Bosim tili darsida ingliz tilida biologiya mavzusini o'rgatish o'quvchilar gene tuzilishi, fotosintez jarayonini ingliz tilida bayon qiladilar	Prezident nutqi, 6-may 2021: mutaxassislik fanlarini ingliz tilida o'qitish bosqichma-bosqich joriy etilishi ta'kidlangan	Bu yondashuvda til va kontent bir-biriga bog'lanadi, til o'qitish o'z-o'zini maqsad sifatida emas, balki vosita bo'lib xizmat qiladi
2	O'quvchi markaziyli va interaktiv metodlar	Darsda o'qituvchi ma'lumotni berish o'rniga, rol o'yinlar, debat, guruh muhokamalari orqali mavzuni o'quvchilar bilan birga ochadi; masalan, mavzumiz "Atrof-muhit va barqarorlik" deb English Debate tashkil etiladi	Vazirlar Mahkamasi "Xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirish" qarori, 19 may 2021	Bu metod o'quvchini passivdan faolga aylantiradi, tilni amalda qo'llashga undaydi
3	Standartlashtirish + xalqaro sertifikatlashtirish	Ingliz tilidan darslarda sinovlar CEFR (A2, B1, B2) darajalari bo'yicha tashkil etiladi; maktablar o'quvchilarga Cambridge sertifikat egasi bo'lishga imkon yaratadi	Prezident ma'ruzasi, 2021: "Kembrij universiteti nashriyoti darsliklari 200 maktabda aprotatsiyadan o'tkaziladi, keyingi yillarda tatbiq etiladi"	Ushbu paradigma til o'qitish sifatini xalqaro me'yorlarga moslashtirishga xizmat qiladi
4	Motivatsiya va rag'batlantirish bilan integratsiya	2025-yil fevralda chet tili o'qituvchilariga 50 million so'mlik subsidiya ajratilishi e'lon qilindi, ingliz, nemis, fransuz tillarini o'qitish sifatini oshirish uchun rag'batlantirish tizimi joriy qilinmoqda	Kun.uz xabariga ko'ra, 2025-yil 22-fevralda subsidiya e'lon qilingan	Bu paradigma o'qituvchilarning pedagogik kreativligini, mustahkam metodik motivatsiyasini oshiradi
5	Innovatsion baholash va test tizimlari	Ingliz tilida kerakli ko'nikmalarni aniqlash uchun Linguaskill testi maktabda joriy qilinmoqda, dastlab pilot maktablarda qo'llanmoqda	Yuz.uz maqolasiga ko'ra, 2021-yil 15 dekabrda Xorijiy tillarni ommalashtirish agentligi va Cambridge hamkorligi bilan Linguaskill testlari joriy etilmoqda	Bu baholash paradigmasida til ko'nikmalarining real darajasini aniqlashga va dars metodikasini shunga moslashtirishga xizmat qiladi

XULOSA

Global ta'lim muhitida ingliz tili o'qitishning yangi pedagogik paradigmalari bu faqat tilni o'rgatish usullarining yangilanishi emas, balki butun ta'lim tizimining global standartlarga moslashuvi jarayonidir. So'nggi yillarda O'zbekiston ta'lim siyosatida bu yo'nalish amaliy islohotlar orqali chuqur shakllanmoqda. 2021-yildan boshlab xorijiy tillarni ommalashtirish, CLIL texnologiyasini tatbiq etish, CEFR

International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences

Hosted online from New York, USA

Website: econfseries.com

2nd November, 2025

asosidagi baholash tizimlarini joriy etish, va o'qituvchilarni xalqaro sertifikatlash orqali ingliz tili ta'limi yangi bosqichga ko'tarildi.

Amaliy jihatdan bu paradigmalarining samarasi quyidagicha namoyon bo'lmoqda: maktab va oliy ta'limda o'quvchi markazli yondashuvlar, debat va muhokama asosida o'rganish madaniyati shakllandi;

ingliz tili fanini boshqa fanlar bilan integratsiya qilish orqali o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishi ortmoqda;

xalqaro hamkorlik asosida tayyorlangan o'quv qo'llanmalar o'qitish sifatini oshirib, dunyo miqyosida tan olingan standartlarga yaqinlashtirmoqda;

o'qituvchilarga yaratilgan moliyaviy va metodik rag'bat tizimi esa ularning kasbiy mahoratini mustahkamlab, innovatsion metodlarni amaliyotga joriy etishga turtki bo'lmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Sodiqova, N. (2022). *Global ta'lim tizimida xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy metodlari*. – Toshkent: Fan va ta'lim nashriyoti.
2. Qodirov, A. (2023). *CLIL texnologiyasi asosida ingliz tili o'qitishning innovatsion yondashuvlari*. – Toshkent: Innovatsion pedagogika markazi.
3. Xudoyberdiyeva, D. (2021). *Oliy ta'limda ingliz tili o'qitishning yangi paradigmalari va ularning amaliy samarasi*. – Samarqand: SamDU nashriyoti.
4. Rahimov, B. (2024). *Integrativ yondashuv asosida ingliz tili o'qitish: nazariya va amaliyot*. – Toshkent: Yangi asr avlodi nashriyoti.
5. Yusupova, M. (2022). *O'zbekiston ta'lim tizimida ingliz tili o'qitish siyosati va global standartlarga integratsiya jarayonlari*. – Buxoro: BuxDU nashriyoti.